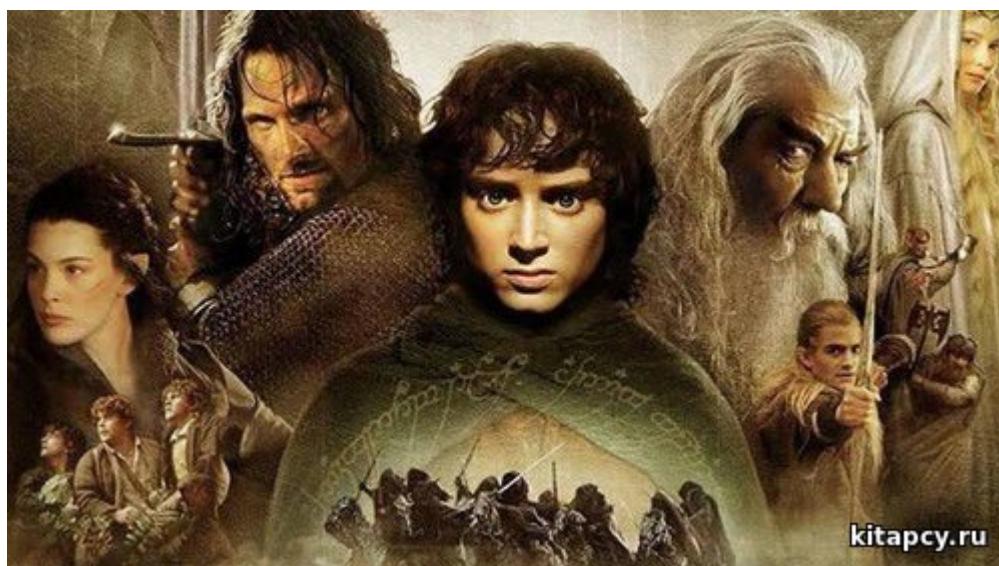


Iblisiň ýalan-ýaşryklardan we töhmetlerden düzülen kyssasy: «Yüzükleriň hökümdary»

Category: Edebi tankyt, Kitapcy, Nukdaýnazar, Sözler
написано kitapcy | 23 января, 2025

Iblisiň ýalan-ýaşryklardan we töhmetlerden düzülen kyssasy:
"Yüzükleriň hökümdary" IBLISIŇ ÝALAN-ÝAŞRYKLARDAN WE
TÖHMETLERDEN DÜZÜLEN KYSSASY:



► "YÜZÜKLERİŇ HÖKÜMDARY"

Gurhanda şeýle diýilýär: "*Şeýtan siziň duşmanyñyzdyr. Sizem oňa duşman boluň!*". Iblisiň prodýuserlik edýän kinofilmleriniň yşaratlary. Iblisiň ýalan-ýaşryklar we töhmetler kyssasy: "Yüzükleriň hökümdary"

Biz bu makalamyzda iňlis ýazyjysy professor J.R.R.Tolkieniň 1954-nji ýylда kitap satuwyna çykarylan we 17 ýyllap dowamynda ýazylyp gutarylan üç kitaplyk "Yüzükleriň hökümdary kyssasyna" we onuň içindäki "šeýtany sýužetlere" seljerme bermäge synansarys.

Altmyş ýyl mundan öň Tolkiene ýazdyrylan bu kyssa eseri içindäki "sýužetleriň" nukdaýnazarýyndan seredende: Hudaýa, perişdelere, Süleýman pygambere (a.s) atylan töhmetlerden –

Süleýman pygamberiň möhüri-ýüzügi, Deçjal, äjit-mäjit, kyýamat urşy, mediumlyk-jadygöylük, jynlar-şeýtanlar we tümlük bilen ýagtylygyň gapma-garşylygy ýaly birnäçe sýužetleri öz içine alýar.

■ KITABYŇ TÄSIRI

1954-nji ýylda kitap satuwyna çykan gününden başlap 1968-nji ýyla çenli diňe Angliýada otuz sekiz gezek neşir edilmegi bu "šeýtany sýužetlerden" doly kitaba bolan gyzyklanmanyň şol wagtlardan başlap köp bolandygyny görkezýär. Häzirki wagta çenli kyrk dile terjime edilen kitabyň okyjysynyň 100 milliona ýetendigi çaklanylýar.

Kitabyň täsiri geçen asyryň 60-njy ýyllarynda aktiwist talyplaryň çykyşlaryna hem ýiti täsirini ýetiripdir: Hatda talyplaryň ýasaýan umumyýasaýış jaýynyň girelgelerinde: "Frodo ýasaýar", "Biziň Prezidentlige dalaşgärimiz Gandalf" ýaly ýazgyny plakatlar asylgy durupdyr. Şeýle-de meşhur rok aýdymçysy Sting öz adyny Frodonyň gylyjyndan, meşhur "New Age" aýdym-saz topary özüniň "Shadowfax" ("Kölege ýal") adyny Gandalfyň atyndan alypdyr.

■ ÝAZYJY TOLKIEN

Oksford uniwersitetiniň edebiýat professory Tolkien "Silmarillion", "Ýüzükleriň hökümdary", "Hobbit" ýaly başga-da birnäçe eseriň awtorydyr. Ýogsa-da, hakykatdanam ýazyjy bu kitaplary özi ýazdymyka, ýa ýazdyryldymyka? Üns beriň, "Silmarillion" eseri barada ýazyjynyň özi näme diýýär" "Ömrüm boýy "Silmarillionda" beýan edilen hekaýatlary oýlanman gezen wagtym bolmady".

Eýse, Tolkieni kim joşa getirdi? Ol bu sýužetleri, düşnüsiz wakalary we antik eýýamlara degişli maglumatlary nireden bilýärkä? Ýaradylyş we ondan soňky taryha degişli birnäçe taryhy faktlary oňa elýeterli eden we olary göz-görtele ýoýulan şekilde beýan etmesine ýol beren kimler?

Ýazyjynyň öz-ä "Men diňe gyzyl kitaby terjime etdim" diýýär. Eger kinofilmine özüñizi aldyrman, onuň hyýaly dünýäsine

daşardan sereder ýaly derejede bolsaňyz, onda epizodlary birikdirip görün. Şonda sizem bu haý-haýly eseriň Tolkieniň galamyndan çykmandygyna anyk göz ýetirersiňiz. Gaýtam tersine, onuň adyndan halka hödürlesen kitaplar belli bir maksada hyzmat edýär.

■ **ŞEÝTANLAR KİME WAHYÝ EDIP BILER?**

Owaly-ahyry bolmadyk Beýik Allatagala adamzada ugradan iň soňky wahysy Gurhanda bize şeýle duýduryş berýär:

"Şeýlelikde, Biz her nebi üçin adam we jyn şeýtanlaryndan bir duşman ýaratdyk. Olaryň käbiri käbirine aldawçy owadan sözler bilen wavyý eder (gürlär). Gürrünsiz, seniň Rebbiň islemese muny beýtmezdi. Olary töhmetleri bilen ikiçäk goý". [EN'AM(6)/112]

"Üstüne Allanyň ady ýatlanmaýan hiç zady iýmäň. Gürrünsiz ol pasyklykdyr. Şeýtanlar size garşı gitsinler diýip dostlaryna wavyý ederler. Eger siz olara ytagat etseňiz, onda sizem müşrikleriň hataryna geçersiňiz". [EN'AM(6)/121]

"Şeýtanlaryň kimiň üstüne inýändigini size habar bereýinmi? Her günükär-töhmetçiniň üstüne inýär. Olar (şeýtanlara) gulak gererler we bularyň köpüsü ýalançydyr".
[ŞUARA(26)/221-223]

Görüşümüz ýaly, aşakda tankydy seljermesi beriljek "Silmarillion" eserini ýokarky görkezilen aýatlaryň ysygynda öwrenenimizde, Tolkieniň bilmesi mümkün däl "gadymy hakyatlaryň" ýoýulmagy we toslama hekaýatlary bilen bezelip-beslenmesi esasynda ýazylan eserdigini görmek bolýar.

Gadym-gadym eýýamlarda bolup geçen bu wakalart bilyän we olary öz hapa maksatlaryny amala aşyrmak üçin ýoýup berýän "antik baýguş" – adamzadyň ganym duşmany bolan Iblisiň obrazydyr.

Bu eserler "şeýtany dilde" ýazylyp, ähli progressiw düşunjeler bulam-bujar edilipdir. "Hak bilen Batylyň göreşiniň" batyl tarapy bolan Iblis bu çeper kinofilmde batyl göreşiniň birnäçe kodlaryny özünee saklayar we adamzady ýolundan azaşdyryp

taşlajak duzaklary gurýar.

Ýönekeý bir tomaşaçynyň ýa-da okyjynyň bu duzaklary seljerip bilmegi mümkün däl. Biz bu makalamyzda agzalan "kinofilmleriň we kitaplaryň şeýtany meýilnamalaryny paş etmek bilen birlikde, Iblisiň we syrtyny şoňa direýän "Global güýcleriň" hakyky yüzünü görkezmäge synanycharys.

■ REŽİSSÝOR WE ONUŇ KINOFİMLERİ

Üç kitapdan ybarat bu kyssa mukaddes ýazgylara çemeleşilen ýaly aýratyyn üns berilip, kitapda beýan edilenlerden onçakly üýtgedilmän meşhur režissýor Piter Jekson tarapyndan sekiz ýyla çeken taýýarlygyň soñunda 2001-2003-nji ýyllarda 285 million dollar çykdayj edilip surata düşürildi.

Kinofilm 11 ugur boýunda "Oskar" baýragyna mynasyp boldy. Dünýä boýunça alanda 500 million adam "Ýüzükleriň hökümdaryna tomaşa etdi. Režissýor şol bir wagtyň özünde "Göze gelüwli ruhlar", başga saýýaralylar hakyndaky "9-njy sebit", 2011-2012-nji ýylда görkeziliše goýberilen "Hobbit-1", "Hobbit-2" çeþer-fantastiki kinofilmleriniňem režissýory we prodýuseridir.

Iblisiň esasy ýörelgesi bolan "hakykatlary ciòwresine öwrüp taşlamak" we "pöwhe hyýallary döretmek" sungaty gürrüni gidýän kinofilmde ussatlyk bilen işlenipdir. Kinofilmde hereket edýän birnäçe legendar "gahrymanlar, obrazlar we simwollar" "Iblisiň gadymy meýilnamasyna" laýyklykda dizaýn edilip, tomaşaçylaryň aňyna siñdirilmäge çalyşylýar.

Ynha, biz şu seljermämizde kinofilmäki "kodly sms-leri" paş ederis we gyýtaklaýyn ýşarat görkezýän sms-leriňem hakyky manysyny hem-de düşündirişini bereris.

Şonuň üçin ilki bilen "Ýüzükleriň hökümdary" kyssasynyň başlangyç bölümlerini gürrüň berýän we "kodly düşünjeleri" aňladýan "Silmarillion" eserine gysgaça göz aýlalyň:

Kinofilmiň süňünü ýüzügiň üstünde gidýän dawalar düzýär. Ýüzük hakykatynda – Süleýman pygamberiň (a.s) ýüzügi. Ýone düşünilmesin diýip üýtgedilen görnüşde berilýär. Süleýmanyň ýüzügiň "Dawut ýyldyzly möhürdir".

■ "YÜZÜKLERİŇ HÖKÜMDARY" KINOFILMINIŇ REFERANSY: "SILMARILLION"

"Silmarillion" Tolkiene tä ölyänçä megerem gulagyna Iblisiň pyşyrdap ýazdyran we ölüminden soň ýazyjynyň oglunuň elýazma belliklerden toplap çap etdiren eseridir.

Bu eser "Yüzükleriň hökümdaryndaky kyssalaryň has başky döwürlerine gidip, perişdeleriň we älemin ýaradylan wagtyny, Iblisiň Hudaýa garşy gidişini, onuň ýer ýüzüne sürgün edilmeginden soňky döwrüni we jynlaryň dünýä bilen baglanyşykly taryhyny "toslamalara we gödek ýoýulmalara büräp" gürrüň berýär.

Silmarillion – eserde elfleriň (jynlaryň) atasy Feanoryň ak agaçdan ýasan we Sauron atly perişdäniň ogurlan üç ýüzügine berilen atdyr.

Kitabyň esasy bölümlerine aşakdaky birnäçe paragraf arkaly gysgaça göz aýlap geçeliň. Iblisiň çöwrüp taşlan düşunjelerinden doldurylan bu eseriň nämäni öñe sürýändigine düşünmek üçin kodly düşunjeler arkaly yşarat edilen we biz tarapyndan berilen düşündirişleri goşadyrnaga alyp geçeris.

Şu ýerde biz goşadyrnaga alynan düşündirişleriň eseriň asyl nusgasynدا ýokdugyny hem aýratyn belläp geçmek isleyäris:

■ "SILMARILLİONDAN" BİR BÖLEK:

"Owal Eru (Alla-Hudaý) bardy – ýeke-täk (Hudaý). Arda bolsa (Arz-Dünýäde) Illuwatar (Alla-Taňry) diýip at berildi we Aýnury (Melaýy Ala – baş perişdeleri), ýagny mukeddesleri ýaratdy. Olar heniz hiç zat ýaradylmanka Onuň ýanyndadylar. Soňra Aýnur (Melaýy Ala – baş perişdeler) bilen bile Uly Sazy döretdiler. Yzyndan Aýnura (Melaýy Ala) sazdaky älemi bina etmegi emredildi. Emma sazyň adaty ritmine ters hereket eden Melkor (Iblis) Ylluwataryň (Hudaýyň) islän äleminiň ýaradylýan wagtynda-da, edil saz döredilende edişi ýaly Oňa (Hudaýa) garşy gitdi we ýanyna pes güýcli başga jandarlary (jynlary) toplady.

J.R.R.Tolkieniň hyály dünýäsi Orta Dünýäniň (Orta Gündogaryň, ýagny Ýakyn Gündogaryň) başlangyjyny gürrüň berýän

"Aýnulindalýo" bölümünde äleme berilen at – **Eä**. Arda (Arz) bolsa bu älemde dünýäniň elfler (jyn-şeýtanlar) tarapyndan berilen adydyr. Arda (Arz) Eäniň (älemiň) ortarasında yerleşýär.

"Ylluwataryň (Hudaýyň) akylynda Manwe (Mikaýyl), Melkoryň (Iblisiň) doganydy. Ol Ylluwataryň (Hudaýyň) Melkoryň (Iblisiň) ahlaksyzlygyna garşy ýokarlandyran ikinji temasynyň baş guralydy. (...)

Manwe (Mikaýyl) Melkora (Iblise) şeýle diýdi: "Bu patyşalygy adalatsyzlyk edip özüne alyp bilmersiň, sebäbi başgalary-da bärde senden az işlemedi".

Manwe (Mikail) ve Melkor (Iblis) Ylluwataryň (Hudaýyň) gözünde biri-birine dogandylar. Dünýä gelen Aýnuryň (Melaýy ala – baş perişdeler) arasynda iň güýçlüsü ilkibaşda Melkordy (Iblisdi). Emma Manwe (Mikaýyl), Ylluwataryň (Hudaýyň) iň eý görýän, isleglerine iň gowy düşünýän perişdesidi.

Aýnuryň (Melaýy Ala – baş perişdeler) arasynda iň asylzadasy bolan Manwe (Mikaýyl) esasan howa we şemala erk edipdir.

Orta Dünýä: Hernäçe fantastiki ýurt hökmünde suratlandyrylsada, ol Süleymanyň häkimiyet çägi bolan Ierusalim merkezli Orta Gündogardyr. (...)

"Walar bilen (Aýnur – Melaýy Ala bilen) birlikde döreýşi Dünýäniň ýaradylyşyndan has irki döwürlere esaslanýan "başga ruhlaram" Dünýä aralaşdylar. Walar bilen (Melaýy Ala-Baş perişdeler bilen) meñzeş eradanyň ýaradan, ýöne has pes derejeliler. Olara Maiar (perişdeler) diýilýär. Walaryň (Melaýy Alanyň-Baş perişdeleriň) kowumy, olaryň hyzmatkärleri we kömekçileri.

(...)

"Melkoryň (Iblisiň) hyzmatyndaky erbet we adybelli Maia (perişde) bolsa Sauronyň özüdi. Onuň erbetligi Melkoryň (Iblisiň) bări ýanydy. Melkoryň (Iblisiň ähli etsem-petsemlerinde Sauronyň (perişdäniň) paýy bar. İlkibaşda demirçi ussa Aulýonyň Maiasy bolan Sauron (perişde) soňra ugruny üýtgedip Melkoryň (Iblisiň) tarapyna geçýär. Birinji eýýamyň soñunda Melkor (Iblis), Walar (Melaýy Ala-Baş perişdeler) tarapyndan başy başlanan gazap ursunda (Allanyň

gasabyna uçrap) ýeňilip Boşluga (Jennetiň daşyna) zyňylanda, Sauron (perişde) Orta Dünýäniň (Orta Gündogaryň, Ýakyn Gündogartň) gündogar etrabyna (Babyla) gaçdy. Ol soňky eýýamlarda erbetlikleruň başy Gara hojaýyn bolup Aman daşyndaky bütin jahana howp saldy".

Ilkibaşa mifologik eser hökmünde garşy alynan we birnäçeleri tarapyndan näme many aňladýandygyna düşünip bolmajak aýlawly jümlelerden doly bu kitapda Iblis Tolkiene Allatagalanyň älemi ýaradyp başlan pursatyndan bări bolup geçen wakalary, Hudaýa garşy turan pitnäni, Melaýy Ala (Baş perişdeler) we beýleki perişdeler bilen baglanychykly wakalary käbir "möhüm ýerlerinde aýgytlaýy üýtgeşmeler" girizip gürrüň berýär.

■ **KITAPDAKY DÜŞÜNJELERİŇ ÇÖWRE YÜZİ**

Düşnüsiz görünýän bu eseriň ýonekeý okyjynyň düşünmegi kyndygy üçin biz bu ýerde kiçijik sözlük döredip, ol düşunjeleriň hakyky mansyny has aýdyň we düşünükli bolar ýaly etmäge çalyşarys:

Ylluwatar (Eru) – Ýeke-täk we barçany ýaradan Taňry – Allatagala.

Aýnur (Walar) – ilkinji ýaradylan dört mukaddes ruh. Dört uly perişde (Jebra-El, Mika-El, Azra-El, Israf-El) – Melaýy Ala.

Melkor – asly jynlaryň kethudalaryndan biri bolup, Hudaýa yhlasly gulluk edendigi üçin, Hudaý ony "perişde derejesine" çykarypdyr. Ol Melaýy Ala bilen deň derejä göterilýär. Şonuň üçin onuň ady ilkibaşa Aziz-El (Eliň ezizi – Allanyň ezizlәni, ýagny "Azazyl") bolupdyr. Ilkibaşa Aziz-El ýer yüzüne inip kapyr jynlara garşy uruşypdyr. Ýanynda-da perişdelerden kömekçileri bolupdyr. Sauron hem onuň kömekçileriniň biridi. Aziz-El gazanan ýeňişlerinden we amallaryndan ýaňa başy aýlanyp men-menlik satmaga başlaýar. Ol özünü beter akylliydyn öydýär we Adam atanyň özüne ytagat etmegine garaşýar. Onuň bu men-menligi gowlugyň üstünden äkitmeýär. Gaýtam onuň özüne Adam atanyň öñünde tagzym etmek

emredilýär. Ol mundan görnetin ýüz dönderýär. Şeýlelikde ol Allatagalanyň buýrugyna gönüden-göni garşy gitdi we ylahy dergähden kowuldy. Ol hem-ä "perişde derejesinden" jyda düşürildi, hemem Allanyň gargışyna galyp, ähli görk-görmegini we ygtybarlylygyny elden giderdi, umytsyz (Iblise) öwrüldi. Oňa kyýamata çenli möhlet berildi. Näletsiňen şeýtan ähli gujur-gaýratyny orta goýup şol günden bări adamzady ýoldan çykarmagyň başagaýlygynda gezip ýör. Onuň "Ähtli gadymy meýilnamasy" doly güýjünde işleýär. Häzirki wagtda Şeýtan, Satan, Lusifer, Iblis ýaly atlar onuň iň köp tutulýan atlarydyr. Bu atlardan birini beýlekisinden başga many aňladýandyr öýdenler Iblisiň duzagyna düşüp "aldananlardyr", ýa-da Iblisiň emrindäki "güýç brokerleridir".

Manwe – İblisiň gürrüňinden munuň baş perişde Mika-Eldigini bilmek mümkün. Iblis entek Aziz-El wagtlary, elbetde ähli baş perişdeler bilen arasynda yslam doganlygy bardy. Onuň Mika-El bilen ýakynlygy beýlekilere garanda has köpem bolmagy mümkün. Emma Hudaýy sylaman "şeýtanlaşan adama" hiç bir perişde ýa-da musulman adam ýakyn durasy gelmez we hemise ony ýazgarar. Musulman diýeniň Allanyň we adamzadyň duşmanyny öz duşmany hasaplar. Iblis ýakyn dostudygyny aýdýan baş perişde Mika-Eliň adyny ulanyp, adamlaryň gözüne Mika-El bolup görünýär. Arhangel Mihail (Baş perişde Mikaýyl) bolup dünýäde adamzada garşy "şeýtany manipulýasiýalary" ýoredýär.

Maia: Walaryň (Baş perişdeleriň) kömekçi perişdesi.

Maianyň köplüğü Maiar – baş perişdelerden soňky kömekçü perişdeler. Perişdeleriň arasynda ýokardan aşaklygyna "dereje ierarhiýasy" bolupdyr. Iblis bu ierarhiýany gaýtalap, özüne rabyn "şeýtan ordasyna" ogurlan "spiritual ierarhiýa" adyny beripdir. Ol her meselä maýmyn kimin çemeleşýär we "Allanyň ýola goýan sistemalaryny" gaýtalaýar.

Sauron – onuň özü-de Maia, ýagny perişdedir. Eger eserdäki Iblisiň berýän gürrüňinde doğrulygyny ýokundysy bar bolsa, onda Iblis heniz Aziz-Elkä dünýäde kapyr jynlara garşy uruşda

Sauron onuň kömekçisi bolan bolmaly. "Gabra giden özüne ýoldaş gözlär" diýen nakyla eýerip, Iblisem özi ýaly Hudaýa garşy giden we "kowulan perişdeler" toslamasyny ýaýmaga çalyşýar. Iblis özi bilen bile başga perişdeleriňem kowlandygy baradaky ýalan gürrüni taryhyň dürlü döwürlerinde kimdir birileriňe kellesine guýup geldi. Hamala Sauronam olardan birimiş we "erbetligiň öňbaşçysy" bolup dünýäde galanmyş. Erbetligiň-tümlügiň hojaýyny aslynda özüdigine garamazdan, özünü ýagtylyk saçyjy (Lusifer) ýa-da Baş perişde Mikaýyl hökmünde görkezmäge çalyşýar. Gurhan Iblisden başga ähli perişdeleriň sejde egilendigini we Hudaýa ytagat edendiggini açykdan açık beýan edýär. Ýone jynlaryň arasynda Allanyň guly bolmagyň deregine Aziz-Eliň guly bolmagy saýlan "käbir öýkelileriň" onuň bilen bile pitnä goşulyp Iblisiň nökeri bolandygyny çaklamak mümkün.

Elfler – manpsy-da jyn bolan bu adalgaganyň jynlary we al-arwahlary aňladýandygy mälimdir. Ýone kinofilmde elfler hem-ä owadan, hemem adamlardan has güýçli edilip görkezilýär. Bu bolsa hakykata düýbünden ters gelýändir we ýalandyr. Aslynda adamlar jynlary haýran galdyrjak derejede owadan ýaradylypdyr we şol bir wagtyň özünde güýçli jandardyr. Gurhanyň özi bu hakykaty tassyklaýar. Iblisiň bu gornetin hakykaty ýalan-ýaşryklar bilen çalşyrmagy, elbetde onuň ýygy-ýygydan yüz urýan usullarynyň biridir. Şol sanda Gurhan jynlaryň adamlardan has oval ýaradylandygyna-da güwä geçýär.

Ea – Älem.

Arda – Arz, ýagny dünýä.

Ýokarda mazmunynyň üstünde gysgaça durlup geçilen eseri beren bu düşündirişli sözlüğimiz esasynda seljerip bilersiňiz. Netijede Iblis käbir wakalary bolşy ýaly gürrüňem berýär, emma düşünjeleri ýoýup berýär. Haky batyl, batyly-da "Hak" edip görkezýär. Ol bu düýpli şeýtany pyrryldagyny owadan sözler-ýalanlar bilen bezeýär. Mysal üçin onuň pitne turzandygy we Hakyň dergähinden kowlandygy dogry, ýone onuň özünü ýagtylyk saçyjy baş perişde Mika-Eldigi hakykatyň doly

galplaşdyrylmagydyr. Özi bilen bile pitnä goşulan perişdeleriň bolandygy baradaky gürrüň düýbünden ýalan. Sauronyň pitnä goşulan perişdeleriň biridigi hakyndaky toslamasy gapma-garşylyk kanunyna görä "Tümlügiň hojaýynyny" döretmek üçin tapylan zat. Sebäbi hakyna seredende adamzat taryhy Hak (nur-aýdyňlyk-ýagtylyk) bilen Batylyň (zulmat-tümlük) göreşiniň taryhydýr. Tükeniksiz belentligiň eýesi bolan Belent Allatagalanyň gapma-garşylyk (dualite) kanunyny gowy bilyän Iblis ýagtylyk-tümlük göreşiniň şamçyragy bolup görünmäge çalyşýar. Ol öz tabynlygyndakylara "ýagtylygyň gullukçylary", özüne garşy gidenlere-de "tümlügiň güýçleri (energiýalar)" diýmek bilen hemişeki bolşy ýaly hakykaty bulam-bujar edip taşlaýar.

■ **Kinofilmiň gysgaça mazmuny**

Frodo Baggins – Hobbit

Kinofilm aýry-aýry dokuz kowumdan ybarat Orta Dünýäde bolup geçýän "ýagtylyk-tümlük güýçleriň" arasyndaky göreşi suratlandyrýar. Personazlar öz arasynda tümlük we ýagtylyk güýçleri diýen iki bölege bölünen. Tümlügiň güýçleri şulardyr:

Frodo Baggins Orta Dünýäniň yüzügiň güýjünü elinde saklaýan azat halklaryny gula öwürmek isleýär. Ol bu göreşde üstünlik gazanmak üçin bar güýç-gaýratyny jemläp yüzügi ele geçirmegiň kül-külünde gezýär.

Bir mahallar danalar geňeşine kethudalyk eden Saruman hem wagtyň geçmegini bilen şeýtanyň güýjüne boýun egip, onuň bilen ýaranlyk edip başlaýar.

Öñki hobbit Gollum yüzügi töötänleýin bir kölüň düýbünden tapýar we ýüzlerce ýyllap garaňky gowaklarda hiç kime bildirmän bukop saklaýar. Şol wagtyň içinde ol yüzügiň täsiri bilen deformirlenip, bedroýlaşýar.

Orklar – bular Orta Dünýäniň halklarynyň biri bolup, Sarumanyň emrine giren iň pis, iň wagşy we iň gorkunç kowumlaryň biridir. Orklar ilkibaşdan elflerden bolup, soňra Saurona hyzmat edip başlansoň bu sypata giripdirler.

Sarumanyň jansyzlary bolan guşlar. Olar Saruman üçin Orta Dünýäde uçusyp, oňa maglumat çöpleýärler.

Ýagtylygyň güýçleri şulardyr:

Batyr, edermen, uzak ýyllap sürgünde wagtyny janly tebigatyň arasynda geçiren **Aragorn**. Ol şol bir wagtyň özünde Gondor patyşalygynyn hem ýeke-täk mirasdüşeri.

Ýüzügi ýok etmegi boýnuna alan hobbit – Frodo. Ol birgiden jepalara döz gelip yüzügi "Höküm dagyna" çenli äkitmege we ýok etmege razylyk berýär.

Ýüzügiň ýok edilme meýilnamasyny işläp düzen jadygöý **Gandalf**.

Gollum – aslynda Süleyman pygambareriň yüzüğini ogurlan jyn-şeýtan.

Ýagtylygyň güýçlerine elf patyşalary, girdenekler, hobbitler, adamlar we gürleşme-hereket etme ukybyna eýe ağaçlaram (entler) hem degişlidir.

Ýüzügiň şeýle hekaýaty bar:

Ýüzük Sauron tarapyndan müňlerçe ýyl öñ "Höküm dagynda" ýasalypdyr. "Ýüzügiň" has oval elflere, girdeneklere we adamlara berilen beýleki yüzüklere höküm etme güýji bar. Ony ýok edip boljak ýeke-täk ýer bolsa yüzügiň ilkinji gezek ýasalan Mordor ülkesindäki "Höküm dagydyr".

Sauron adamlara garşıy bolan uruşlaryň birinde bu yüzügi ulanyp ýeňiň gazanjak bolup durka, adamlaryň patyşasy we Aragornyn ataay Isildur tarapyndan barmagy kesilip, yüzügi elinden aldyryár. Aradan müňlerçe ýyl geçensoň yüzük töötänleýin bir kölüň düýbünde Gollumyň öňünden çykýar. Ol yüzügi ençeme ýyllap garaňky gowaklarda gizläp saklaýar. Ýüzük ýene-de başga bir hobbit bolan Bilbo Bagginsiň eline düşyär. Bilbo garranson yüzügi öz garyndaşy Frodä berýär.

Ýüzük Sauronuň elindekä oňa garşıy başlanan uruşda ýeňiň gazanmak mümkün däl. Bu iňňän gadymy göreş. Kinofilmde ýagtylygyň güýçleri hökmünde görkezilen tarap yüzügi ýok etmegi iň makul çykalga hasaplaýar. Sonuň üçin "ýüzük doganlygy" atly bir topar döredilýär. Ýüzük doganlygynyň

agzalary Gandalf, Aragorn, girdenek Gimli, hobbitlerden Frodo, Sam, Pippin, elflerden Legolas we Gondoryň ogly Boromir dagylardan ybarat. Toparda ýüzügi Frodo göterýär.

Kinfilmiň jemleýji bölümünde "ýüzük doganlygy" maksadyna ýetýär. Ýüzük "Höküm dagyna" zyňylyp ýok edilýär. Ýagtylygyň we tümlügiň arasyndaky bu iň soňky söweşde ýüzügiň ýok edilmegi tümlügiň güýçlerini ýeňliše uçradýar. Aragorn gazanan ýeňişiniň netijesi hökmünde mirasdüşerlik edýän tagtyna oturýar. Şeýlelikde Orta Dünýäniň beýleki halklary-da azatlyga gýar.

■ KINOFILMDÄKİ PERSONAŽLAR:

Sauron – baş perişdäniň görkezmesi bilen Süleymana ýardam edýän esasy perişde. Ýarymaý – yslamyň simwoly. Göz bolsa Allanyň hemme zady görýändigini aňladýar. Ýone aldawçy kezzap Iblis Saurony betnyşan biri we tümlük güýçleriniň ýolbaşçysy ýaly edip görkezýär.

Indi bolsa kinofilmdäki personažlara, düşunjelere, yşaratlaryň hakyky manylaryna we aňlatmak islenen şeýtany yşaratlara göz aýlalyň:

Sauron – "Silmarillion" eserinde agzalýan we öňki perişde Maia (melek) Sauron Melkora (Iblise) boýun sunup tümlügiň tarapuka geçýär we erbetligiň hökümdary bolýar. Kinofilmde Saurona berilen many şundan ybaratdyr. Biz munuň näletkerde Iblisiň toslap tapan ýalan gepidigini ýokarda aýdyp geçipdik.

Şeýle-de kinofilmde Lord Sauron rehimsizlige, erbetliklige we ähli halklara höküm etme islegine bäs gelip bilmän Orta Dünýäniň azat halklaryny gula öwürýär. Bu Allanyň pygamberi Süleymanyň üsti bilen Orta Gündogar merkezli häkimiyete şeýtany yşaratdyr. Aslynda hemme zady gören göz Allatagaladyr. Tümlügiň güýjuniň ýolbaşçysy hökmünde sypatlandyrylan Allanyň perişdesi Saurondyr. Yslamy alamatlandyrýan Ýarymaýa we onuň ortasyndaky "hemme zady görýän göz" Sauron-Saruman frontuny aňladýar.

Sauron (perişde) bilen Saruman (Süleyman) ikisi bile Hudaýa we yslama yşarat edýär hem-de hakykat ýüzünee "Hak-Aýdyňlygyň"

(ýagtylygyň) tarapdarydygyna garamazdan, tümlügiň güýcleri ýaly edilip görkezilipdir. Iblis aýdyňlygyň we garaňkylygyň ýerini çalşyşy ýaly, syrtyny sypalaýan masonlarynyň "Depeözli piramidalarynda-da" "Beýik Binagär" hökmünde öz ornuny tapypdyr.

Allatarapyn Süleýmana berilen we onuň bilen şeýtanlary boýunturyk astyna salan ýüzük özbaşyna bir güýji aňladyp bilmez. Ýüzük – simwoldyr we möhürdir. Ýüzügiň güýji Allatagalanyň Süleýmana iberen perişdesi arkaly (Sauron) täsirini görkezýär.

Saruman – jadygöý sypatynda berilen bu personaž aslynda Süleýman pygamberiň obraydyr. Allatagala jynlary we şeýtanlary Süleýman pygamberiň emrine berýär. Şeýtanlar suwda ýüzmekden başlap tä daş goparmak işlerine çenli ähli gara işlerde işledilipdir. Süleýmanyň goşuny jynlardan, guşlardan we adamlardan ybaratdy. Allatagala ýeli onuň ygtyýaryna berdi. Pygamber ýeliň güýjüne hereket edipdir. Ýüzük bolsa bu ümmülmez baýlygy we güýji alamatlandyrýan möhürdi. Gysgaça aýdanda, tümlügiň emrinde jadygöý-ruhany syparynda berilen Saruman asynda Süleýman pygamberdir. Taryhy hakykatlary bulaşdymak arkaly bu ýerde aslynda Süleýmandan "ar" alynýar. Şeýtanlar hakyky durmuşda-da irki döwülerden bări Süleýmandan kastlaryny çykaryp gelipdirler. Haçanda Süleýman pygamber ýogalan wagtynda onuň tagtyna "Jadygöylük kitabyny" goýup, oňa jadygöý diýip töhmet atdylar. Ysraýylogullarynyň (ýewreýler) bör bölegi-de bu töhmete ynanyп, pitnä baş goşdular. Ýewreý mistisizmi kabala taglymatynyň düýbünü tutujular hut şu myjabatçylykly töhmet esasynda ezoterik sistemany işläp düzdüler.

Gurhan Iblisiň guly bolan şeýtanlaryň Süleýman pygambere töhmet atyp, adamlaryň aklyny bulaşdyryandygyny bize mälim edipdir:

"Olar, Süleymanyň mülki babatda şeýtanlaryň sözlerine uýdular. Süleyman haky örtmedi, ýöne şeýtanlar haky örtdüler..."

[BAKARA(2)/102]

■ Elfleriň (jyn-šeýtanlaryň) ýolbaşçysy we uruşjaň elf.

Aragorn (Ýolgezer) – Mesih Deçjal

Söweşde ulanylan piller.

Elfler – Elf sözünüň (Elves) sözme-söz manysy jyn-šeýtan diýmekdir. Hakykatda jynlaryň daşky ölçegi adamlardan bir mertebe artykmaçdyr. Şonuň üçinem olary Gurhanda-da aýdylyşy ýaly adamlar görüp bilmeýär, emma olar adamlary görüp bilyär. Özüniňem asly jyn bolan Iblis we onuň sülsady ölçeg artykmaçlygyny şeýtany meýilnamalary amala aşyran wagtynda dürli ýagdaýlarda ir zamanlardan bări ulanyp gelýär. Hut şol usul bilenem olar "Avatar" çeper-fantastiji kinofilmde suratlandyrylyşyna meňzeş şekilde bu kinofilmde-de özlerini mümkingadar owadan, akyl-paýhasly we wepadar kişiler hökmünde adamlaryň aňyna siňmäge çalşypdyrlar.

Telepatiýa arkaly akyl ýetirip bolýan we ýagtylygyň hökümdarlygy (!) bolan elf kowumy (jyn-šeýtanlar) kinofilmde şol bir wagtyň özünde hiç haçan ölmeyän jandarlar hökmünde janlandyrylyar. Öñki amerikan kinofilmlerinde bolşy ýaly bu kinofilmde-de elfler (jyn-šeýtanlar) mukaddesleşdirilýär.

Aragorn (Ýolgezer): Ýolgezer hem diýilýän Aragorn kinofilmde Gondoryň (adamlar şäheri) mirasdüşeridir, ol sumat bolup adamlaryň gelerine umyt bilen garaşyan patyşasydyr, uruşjaň we başarjaň ýolbaşçylyk ukyby bolan gahrymandyr. Ol hem edil Ida pygamber ýaly kesellileri bejerýär.

Kyýamat ұşuna (Armageddon ұşы) meňzedip boljak bu uruşda-da hemmeleriň halasgär hökmünde bil baglaýan adamy Aragorn "Halasgär-Mesih" bolup çykyş edýär. Iblisiň prodýuserlik edýän bu kinofilmleriň ählisiniň nähiliidir bir "Mesih" gahrymany bardyr. Tomaşaçylaryň aňyna siňdirilmäge çalşylýan "Halasgär-Mesih" aslynda "Mesihi Deçjaldyr". Bu kinofilmde-de "Mesihi-Deçjal" Aragorndyr. Hezreti Pygamberimiz Deçjaly sypatlandyranda "gezende, köp aýlanýan, birnäçe ýüzli" diýipdir. Ýagny, kinofilmdäki ýolgezer Aragorndyr.

Kinofilmdäki Aragorn patyşa bolup dolanmagyň pursatyny peýleýär we wagty-sagady gelýänça garaşýar. Şol aralykda ol kiçiliginden elfleriň (jyn-šeýtanlaryň) elinde terbiýelenýär.

Elfleriň içinde ýaşan otuz ýylynyň dowamynدا edil bir elf ýaly artykmaç ukyplara eýe bolýar.

Hakykatda bolsa Deçjal Allanyň tä orta çykmagyna idin berjek gününe çenli şeýtanlardan tälim alýar. Iblisiň gadymy meýilnamasyna görä, adamzat ilki başdan geçirirmeli "gowgaly we haos" döwründe bir halasgäriň gelerine garaşmaly. Yzyndan "Mesih Deçjal" halasgär hökmünde orta çykmaly.

Gahryman (!) Aragornyn "duşman goşunynyň ýüregine aralaşma taktikasy-da" şer güýç hökmünde görkezilen yslam goşunlarynyň adybelli gahrymany Halit ibn Welitden ogurlanypdyr. Kinofilmdeki "pilli söwes sahnalarynyň" we "darama taktikalarynyň" Kadisiýe we Ýermuk söweslerinden alınan sahnalardan bire-bir göçürilendigi bu ugur boýunça ýörite hünärmenlere mesaňa bildirse gerek.

Hobbitler: Hobbit sözünüň müsür hudaýy Ranyň (Gün hudaýy Iblisiň) ruhanysy (ilçisi) bolan bir personaždan dörändigi aýdylýar. Şu nukdaýnazardan seredende Tolkieniň hobbitler ýoly bilen (Iblisiň ilçeşi ýoly bilen) ýşarat berendigini aýtsa bolar. Hobbitler kinofilmde mähir-muhabbete we söýgä beslenip parahatçylykda, agzybirlikde ýaşaýan halk hökmünde suratlandyrlyar. Ýagny häzirki şeýtany "New Age" sektalarynyň galp "söýgi pelsepesiniň" birnäçe aýratynlyklaryny özünde jemleýär. Yüzügi ýok edip, Iblisiň söýgi ilçileri hökmünde kinofilmde öz ýerlerini alýarlar. Netijede hobbitleriň jyn-şeýtanlaryň bir taýpasydygyna göz ýetirmek bolýar.

Ýaşyl Gandalf: Dana, ýolbelet we jadygöý. Ol ýaşylka birden Ak (!) Gandalfa öwrülýär. Gandalf hemmeleriň sabyrсыzlyk we uly gyzyklanma bilen agzyndan söz gaçaryna garaşylýan, jadygöýlügi ussatlyk bilen ulanýan obraz. Ol her gezek jadygöýlük güýjuni synap görüp, önküsindenem beter güýçlenýär. Gandalf Orta Dünýäniň ykbalyny kesgitleýji esasy güýç bolup çykyş edýär.

Gandalf: Ýagtylygyň wekili hökmünde görkezilen, ýöne tümlüge wekilçilik edýän Iblisiň ruhany-mediumy. Sagynda bir elf (jyn-şeýtan, çepinde adamzada mahabatlanan Mesih Deçjal: Aragorn bar.

Ork: Äjit-mäjitler Orklar – äjit-mäjit goşunydyr. Gandalf kinofilmde pygambar kimin görkezilip, Saruman jadygöý

sypatynda janlandyrylýar. Hakyna seredende Gandalf bütinley başgaçadır: ol Iblisiň ilçisidir (medium-jadygöý) we Süleýmandyr "Allanyň perişdesine" garşysyna uruşýar. Pygambar sypatly görkezilen jadygöý Gandalfyň oýnan roluna meňzeş roly häzirki wagtda Iblisiň mediumlary oýnaýar. Ýagný häzirki mediumlaram şeýtanlara (Krýon, Tobias, Sent-Žermen, Iblis we başg.) aracylyk edýärler. Şeýtanyň wekili bolan bu mediumlaryň her biri synalarynda we kalplarynda ýaşadyp ýören şeýtanlardan yzygiderli alýan ýalan habarlaryny goni ýaýlymda berýär. Has soňra bu şeýtany pyşyrdylar kitap, wideo we kinofilm görnüşinde taýynlanyp, "Iblisiň gadymy meýilnamasyna" görä hereket edilýär. Iblis bu wekillerini we kinofilmleriň üsti bilen adamlara her dürli wadalary berýär. Emma Gurhanyň dili bilen aýdanda, Iblis "wada berip bilmez, ol diňe aldanmagy wada berip biler".

Orklar – Kinofilmde dürli ölçegde we şekillerde sypatlandyrylan, adam etini iýip garnyny doýurýan, uruşjaň, öz egindeşlerini hem iýýän wagşy jemende. Orklar kyýamat sagady golaýlaşanda Deçjalyň Isa pygambar tarapyndan öldürilmeginiň yzysüre, "Iblise boýun egen güýç brokerlerini we jemagatyny ýok etmek üçin çar tarapdan hüjüme geçjek äjit-mäjitleri alamatlandyryar.

Äjit-mäjit – Atlantis zamanya "adam-jyn-şeýtan" garysygyndan emele gelen nesile berlen at bolmagy ähtimal. Atlantis bütin dünýäni agalygy astyna alan şeýtanlaşan adamlaryň siwilizasiýasydy. Iblisiň nökerleri adamlara Gün energiýasyndan peýdalanmangyň tehnologiýasyny öwredenlerinde, munuň deregine adamlardan öz nesillerini öndürmäge (nusgalamaga) çalşypdyrlar. Netijede gibrid nesil bolan orklar (äjit-mäjit) ýüze çykypdyr. Şol döwürler dünýäde eden-etdilik höküm sürüpdir. Şonuň üçin bütindünýä Nuh tupany bolup geçdi. Netijede dünýä azgyn kapyrlardan arassalandy. Äjit-mäjitler ýerasty gowaklarda we gaçybatalgalarda ýasaýardylar. Ol suwuň astynda galan ýerler bilen bile ýerastyna sümüldiler. Olar kyýamat sagadyna çenli ösüp-örñäp köpelmeli we ahyrete golaý wagtda ýer ýüzüne çykyp azgyn kapyrlary-häkimleri ýok etmeli. Munuň täsin ironiýasy bar. Bu meseläniň üstünde makalamyzyň

"Jyn-şeýtanlar. Äjit-mäjit" bölümünde ýörite durup geçeris. Bu ýagdaý Gurhanda, hususanam "Sahyh Hadyslarda" agzalyp geçirilýär. "Köne Ähtde" (Töwratda) dürli pygamberleriň ady ýygy-ýygydan tutulýar. Pygamberimiziň hadyslarynda aýdylyşyna görä, äjit-mäjit, dowzah jemagaty, kapyrlar, azgynlar we wagşylar özbaşyna bir jemgyýetdir. Döwlerden we girdeneklerden ybarat äjit-mäjitler sülsady Allatagalanyň heläk ediji goşunydyr. Garşı cykyp bolmajak derejede güýji bolan bu leşger Iblisiň ýoldan çykaran "azgyn kapyrlarynyň" tepbedini okamaly. Haka garşı meýilnamalary düzýän we duzaklary gurýan Lusifer (Iblis) kellelileriň heläk boluşy bu kowumyň (äjit-mäjitleriň) ýüze çykmagy bilen tamamlanmaly. Äjit-mäjitleriň hüjumi Gurhanda kä ýerde açyk, kä ýerde gizlin howp hökmünde teswirlenipdir. Ynha, onuň açyk howp hökmünde suratlandyrylan aýaty:

"Bir Karýete (Ysraýylogullary) olary heläk etmegi haram (kyldyk). Olar şübhesisiz (haka) dönmezler.

Tä äjit-mäjit ýüze çykýança we her depeden cozýança!

Hakyň wadası (ýagny wada eden heläkçılığı) golaýlaşdy. Şol wagt haky örtenleriň gözleri bir nokada dikiler we "Waý biziň başymza, biz mundan (heläkçilikden) bihabardyk. Tersine bizler zalymlardan bolduk" (diýerler).

[ENBÝYA(21)/95-97]

Iblisiň ordasynyň hatarynda uruşa goşulan Ent (Ağaç) – Barypýatan jypdyrma!

Entler (Agaçsakal) – entler kinofilmde hereket etmäge ukyplý gepleýän ağaçlardyr. Gurhan bize maddanyň iň kiçijik böleginiňem melekutdygyny we külli närseleriň melekutynyň Allanyň elindedigini aýdýar. Aslynda jansyz ýaly bolup görünýän her bir maddanyň ruhy, özeni, ýagny hakydasy bar. Alla maddalara ýüzlenen wagtynda olar herekete girer, edil adam ýaly geplär, düşüner we Onuň emrine ytagat eder. Pygamberimiziňem (s.a.w) ağaçlary ýanyna çagyrandygy we ağaçlaryň Allanyň rugsady bilen onuň ýanyna gelendi barada hadyslar bar. Galyberse-de ağaçlaryň hereket etme ukybynyň

bardygyna "kyýamat urşunda" bir ağaç öz arkasyna bukulan ýewreýi musulmanlara aýan edip: "Ynha, gel tut, arkamda bir ýewreý gizlenip dur" diýip dillenjekdigi baradaky hadys hem doly güwä geçýär.

Kinofilmde ağaclar Süleýmanyň (Sarumanyň) duşmany hökmünde suratlandyrylypdyr. Ağaclar aslynda hemise Allatagalanyň emrindedir we musulmanlaryň tarapyndadır. Iblis bu güýjüň diňe Hudaýa degişlidiguni we ağaçlaryň Onuň sözünden çykmaýandygyny gowy bilyär. Emma bu eserde şeýtan batyla hak donuny geýdirýär.

Iblis ağaç epizodyny "Awatar" ýaly beýleki kinifilmelerde-de ulanýar. Ol muny "Greenpeace" ýaly tebigaty goraýy "New Age" akymalarynyň üsti bilen tebigaty mukaddesleşdirip görkezmek isleýär. "Global güýç şemşirleriniň" ekologik weýrançylygynyň garşysynda goşmaça ýeñillilikler döredip berme düşünjesi şeýlelikde iým hökmünde ulanylýar.

■ **"ÝÜZÜĞİŇ YOK EDİLMEGI WE "KYÝAMAT URŞY"**

Sauronyň barmagyndaky yüzük - [/b] hakykatda Sauron Allanyň perişdesidir. Ýüzügi ýasanam, ýasanoň Süleýmana getirip berenem we oňa ýardam berenem şol kömekçi perişdedir.

Kinofilmiň başyndan başlap işlenen baş temalaryň biri-de "güýç yüzüğiniň" ýok edilme sýužetidir. Orta Dünýäni (Orta Gündogary) erkinlik getirmek maksady bilen Saurona degişli we ähli zada höküm etme aýratynlygy bolan ýüzügiň ýok edilmegi hökmany şert bolup durýar. Ýokarda-da giňişleýin durup geçişimiz ýaly, yüzük Alla tarapyn Süleýman pygambere beren we güýji arkaly şeýtanlary tabyn eden "möhür-ýüzükdir".

Bu yüzüğüň ýok edilmeginiň düýp maksady şeýtanlary erkinlige çykarmakdyr. Şeýle-de Iblisiň müňlerçe ýyllap külli adamzada mazamlaýan erkinligi "adamyň öz nebsine we şeýtanlara gul bolmakdan" başga zada ýaraman geldi.

Kinofilmde Sauronyň we beýleki halklaryň arasynda gidýän bu uruşyň kyýamat sagady golaýlaşanda turmagyna garaşylýar. Sauronyň uruşyň ahyrynda ýeñilip bedeniniň eremegi we ýok bolmagy, Isa pygamberyň Deçjalyň üstüne gaýdanda Deçjalyň

duzly suwda eräp ýok bolmagy baradaky hakykatyň ýoýulan sahnasydyr.

Hakykatda, Isa pygamber kyýamat golaýlaşyp dünýä gaýtadan inmeli pursaty gelende "Mesih" Deçjaly öldürmeli. Şeýlelikde, kör Deçjalyň döwri tamamlanda ölmän galan gäbi azan azgyn kapyrlar äjit-mäjit tarapyndan ýok edilmeli.

Sarumanyň (Süleýmanyň) meñzedilen obrazy – Ysraýylyň howa hüjümünde şehit düşüren "Hamas" lideri Şeýh Ahmet Ýasindir. Şol bir wagtyň özünde kinofilmde guşlar hem ýygy-ýygydan ulanylýar. Bir epizodda guşlar Sarumanyň jansyzlary bolup çykyş edýär. Gurhanda guşlaryňam Süleýmanyň goşunyna degişli bolandygy, mysal üçin Hüthüt guşunyň onuň çapary bolandygy aýdylýar. Eserde aýratynam Süleýmanyň emrindäki guşlara kakdyrylýan sahnalar bar.

Bir zada üns bermezlik mümkün däl: Kinofilmde hereket edýän hoşniýetli gahrymanlaryň ählisi-de ýewropaly adamlar hökmünde suratlandyrlyar. Sauronyň goşunynda bolsa bugdaýreňk we arap sypatly adamlar bar. Aýratynam Saruman (Süleýman) obrazynyň Ysraýylyň howa hüjümünde pajygaly ýagdaýda aradan çykan "Hamas" lideri Şeýh Ahmet Ýasine nähili meñzedilendine göz yetirmek kyn däl.

■ NETİJE

"Iblisiň gadymy meýilnamasyna" gulluk edýän "Ýüzükleriň hökümdary" epiki eseri we kinofilm mi uludan kiçä birgiden adamý haýrana goýdy. Hususanam FRP (Fantasy Role Play – her kesiň oturyp kinofilmden bir obrazy janlandyryp oýnaýan oýny) we beýleki komýuter oyunlary ýaşlary özüne bendi etmegi başarýar. Iblis bu kinofilminden üsti bilen tarapdarlary bolan şeýtanlaryň Süleýmanyň döwründe başdan geçiren horluklarynyň we kemsidilmeleriniň aryny almaga synanyşypdyr.

Ol bu kastyny çykaranda Deçjal, kyýamat urşy we äjit-mäjit ýaly kyýamat sagadyňyň möhüm hadysalaryny ýoýup, gelejekde bolmagyna garaşylýan hakyky wakalary bulam-bujar edip suratlandyrmaga ýykgyň edipdir. Kinofilmeniň ilkinji minutlaryndan başlap orta atylan esasy maksat "ýüzügiň ýok

edilmegidir". Bu Süleýman pygamberiň "šeýtanlara ýüzügiň kömegi bilen uran zynjyrlarynyň" rewanşydyr.

Iblis hakykatda adamzat taryhyň iň soňky ursunda adamzady aldawa düşürmek we hakyň ýolundan azaşdymak üçin ähli sülsadyny daşyna jemläp ýer ýüzünde hereket edýär.

"Ýüzükleriň hökümdary" kinofilm Nuh eýýamyndan bări ýaşap geçen pygamberleriň öz kowumlaryna ýatladan "Deçjal pitnesini" mahabatlandyrma göreşiniň möhüm etabydyr.

Sözümüzü jemläp aýdanymyzda, Iblisiň prodýuserlik eden kinofilmleriniň içinde iň möhumi bolan bu kinofilm Iblisiň we onuň ýolbaşıçylyk edýän "Global güýç brokerleriniň" we "Masonik mahfilleriň" "Dünýä häkimiýetini" berkarar etme arzuwlarynyň çepeper beýanydyr. Ýone Lusifere (Iblise) arkalanýanlaryň "global oýunlary we etsem-petsemleri" "Iblisiň meýilnamasynyň" gurşawyna girýär. Ýagy bu güýçler altın pyýala salyp gulkuldadýan "imperial häkimiýetiniň" serhoşlugyndan aýñalmankalar zäherlenendiklerine we iki dünýänin azabyna uçrandyklaryna düşünerler. Barça "jynlar we adam şeýtanlar şuňa göz ýetirip bilenoklar: älemdäki ähli meýilnamalar "Soňsuz belentligiň eýesi Allatagalanyň meýilnamasynyň gurşawyndadır. Onuň makullamadyk ähli meýilnamasynyň we duzaklarynuň "taryhyň zibil atylýan sebetine" oklanjak günleri daşda däl.

Aýhan DEMIRPEHLIWAN.

■ **Peydalanylan çeşmeler:**

- 1) Kurany Kerim;
- 2) Tabary, "Tarih-i Taberi", C.1, terj.eden: Faruk Gürtunca, s. 532-534, "Sağlam" neşirýaty;
- 3) Kitaby Mukaddes;
- 4) J.R.R.Tolkien, "Ýüzükleriň hökümdary. Ýüzük doganlygy, İki diň, Patışanyň dolanyp gelmegini". Terjime eden: Çigdem Erkal Ipek. "Metis Edebiyat" neşirýaty, 1999;
- 5) J.R.R Tolkien "Silmarillion", terj.eden: Serap Erinjin, Hakan Aytutuujy. "Altıkırkbeş" neşirýaty, 1999;
- 6) lordoftherings.net

- 7) yuzuklerinefendisi.com.tr/rakamlar.asp
- 8) en.wikipedia.org/wiki/Category:Characters_in_The_Silmarillion
- 9) glyphweb.com/arda/s/silmarillion.html
- 10) en.wikipedia.org/wiki/The_Lord_of_the_Rings A Edebi tankyt